

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 131/21
Luxemburgissa 15.7.2021

Tuomio asiassa C-742/19
Ministrstvo za obrambo

Unionin tuomioistuin täsmentää, missä tapauksissa tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista annettua direktiiviä ei sovelleta sotilaiden harjoittamaan toimintaan

Kyseinen direktiivi ei ole esteenä sille, että päivystysjaksolta, jonka aikana sotilas on velvollinen pysyttelemään kasarmilla, johon hänet on sijoitettu, mutta jonka aikana hän ei tee siellä tosiasiallista työtä, maksetaan palkkaa eri tavalla kuin päivystysjaksolta, jonka aikana hän tosiasiallisesti suorittaa työtehtäviä

B. K, joka oli Slovenian asevoimien aliupseeri, päivysti vuoden 2014 helmikuusta vuoden 2015 heinäkuuhun ulottuvalla ajanjaksolla joka kuukausi yhtäjaksoisesti seitsemän päivää. Tämän päivystyksen aikana, johon sisältyi sekä ajanjaksoja, joiden aikana B. K:n oli suoritettava tosiasiallista valvontatoimintaa, että ajanjaksoja, joiden aikana hänen oli vain oltava esimiestensä käytettävissä, B. K. oli tavoitettavissa ja jatkuvasti läsnä kasarmilla, johon hänet oli sijoitettu.

Puolustusministeriö katsoi, että jokaisesta päivystyksessä suoritetusta päivästä vain kahdeksan tuntia oli katsottava työajaksi, joten se maksoi B. K:lle näiltä kahdeksalta työtunnilta tavanomaisen palkan, ja muilta tunneilta hänelle maksettiin vain varallaolokorvaus, jonka määrä oli 20 prosenttia peruspalkasta.

B. K:n nostama kanne, jossa hän vaati, että tunnit, joiden aikana hän päivystäessään ei ollut suorittanut mitään tosiasiallista toimintaa työnantajansa palveluksessa mutta joiden aikana hänen oli pysyteltävä esimiestensä käytettävissä, korvataan hänelle ylityötunteina, hylättiin sekä ensimmäisessä oikeusasteessa että muutoksenhakuasteessa.

Tässä tilanteessa Vrhovno sodišče (ylin tuomioistuin, Slovenia), jonka käsiteltäväksi oli saatettu Revision-valitus, päätti kysyä unionin tuomioistuimelta direktiivin 2003/88,¹ jossa säädetään muun muassa työaikaa koskevat vähimmäisvaatimukset, sovellettavuudesta sotilaan rauhan aikana suorittamaan päivystystoimintaan, ja tapauksen mukaan siitä, onko päivystysjakson, jonka aikana sotilas on velvollinen pysyttelemään kasarmilla, johon hänet on sijoitettu, mutta jonka aikana hän ei tee siellä tosiasiallista työtä, katsottava olevan kyseisen direktiivin 2 artiklassa tarkoitettua työaikaa kyseiselle sotilaille tällaiselta jaksolta maksettavan palkan vahvistamiseksi.

Unionin tuomioistuimen arviointi

Unionin tuomioistuin täsmentää suuressa jaostossa antamassaan tuomiossa ensinnäkin, missä tapauksissa sotilaan harjoittama päivystystoiminta jää direktiivin 2003/88 soveltamisalan ulkopuolelle.

¹ Tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista 4.11.2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/88/EY (EUVL 2003, L 299, s. 9).

Unionin tuomioistuin toteaa ensiksi, että SEU 4 artiklan 2 kohdalla, jossa määrätään, että kansallinen turvallisuus säilyy yksinomaan kunkin jäsenvaltion vastuulla,² ei ole sitä vaikutusta, että sotilaiden työajan järjestäminen jäisi unionin oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle.

Tältä osin unionin tuomioistuin toteaa, että jäsenvaltioiden asevoimien päätehtävät, joita ovat alueellisen koskemattomuuden säilyttäminen ja kansallisen turvallisuuden turvaaminen, kuuluvat nimenomaisesti niihin valtion keskeisiin tehtäviin, joita unionin on kunnioitettava. Se täsmentää, että tästä ei kuitenkaan seuraa, että jäsenvaltioiden asevoimiensa organisointia koskevat päätökset eivät kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan, varsinkin kun kyse on työajan järjestämisestä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä.

Vaikka se, että unionin on kunnioitettava valtion keskeisiä tehtäviä, ei merkitse sitä, että sotilaiden työajan järjestäminen jäisi kokonaisuudessaan unionin oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle, on kuitenkin niin, että SEU 4 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että työajan järjestämisestä koskevien unionin oikeussääntöjen soveltaminen sotilaisiin ei saa häiritä valtion keskeisten tehtävien moitteetonta suorittamista. Unionin oikeudessa on siten otettava huomioon kunkin jäsenvaltion asevoimiensa toiminnalle asettamat erityispiirteet, jotka johtuvat muun muassa kyseisen jäsenvaltion erityisistä kansainvälisistä velvoitteista, sen kohtaamista selkkauksista tai uhista tai kyseisen valtion geopoliittisesta asemasta.

Siltä osin kuin on kyse direktiivin 2003/88 henkilöllisestä soveltamisalasta, unionin tuomioistuin muistuttaa, että työntekijän käsite on määriteltävä sellaisten perusteiden mukaan, jotka ovat luonteeltaan työsuhteelle ja joiden mukaan henkilö siis tekee tietyn ajanjakson ajan toisen henkilön hyväksi tämän johdon alaisena työsuorituksia vastiketta vastaan. Näin oli B.K:n tapauksessa kyseessä olevana ajanjaksona, joten kyseistä direktiiviä voidaan soveltaa hänen tilanteeseensa.

Siltä osin kuin on kyse direktiivin 2003/88 aineellisesta soveltamisalasta, joka määritellään viittaamalla direktiivin 89/391³ 2 artiklaan, unionin tuomioistuin muistuttaa, että kyseistä direktiiviä sovelletaan "kaikkiin sekä julkisiin että yksityisiin toiminnan aloihin"⁴ paitsi silloin, kun julkishallinnon, kuten asevoimien, tiettyjen erityistoimien ominaispiirteet ovat väistämättä ristiriidassa kyseisen direktiivin kanssa.⁵

Tältä osin unionin tuomioistuin toteaa, että direktiivin 89/391 2 artiklaa ei voida tulkita siten, että jäsenvaltioiden asevoimien henkilöstön jäsenet jäisivät kokonaisuudessaan ja pysyvästi direktiivin 2003/88 soveltamisalan ulkopuolelle. Tarkoituksena ei ole jättää soveltamisalan ulkopuolelle tiettyjä julkishallinnon aloja, kun niitä tarkastellaan kokonaisuutena, vaan tarkoituksena on jättää ulkopuolelle pelkästään tietyt näiden alojen toimintaryhmät niiden erikoislaatuisuuden vuoksi. Erityisesti sotilaiden harjoittamasta toiminnasta unionin tuomioistuin toteaa muun muassa, että sellaisiin toimintoihin – kuten hallinto-, kunnossapito-, korjaus- ja terveydenhuoltopalveluihin sekä järjestyksen ylläpitämistä tai rikoksista syytöseen panoa koskeviin palveluihin liittyviin tehtäviin – ei sellaisenaan liity ominaispiirteitä, jotka olisivat esteenä työajan käytön suunnittelemiselle direktiivissä 2003/88 asetettuja vaatimuksia noudattaen, ainakaan niin kauan, kuin näitä toimintoja ei suoriteta sotilasoperaation yhteydessä, välitön valmistautuminen siihen mukaan lukien.

Sen sijaan unionin tuomioistuin toteaa, että kyseistä direktiiviä ei sovelleta sotilaiden toimintaan ja muun muassa heidän suorittamaan päivystystoimintaan silloin, kun tätä toimintaa suoritetaan sotilaan peruskoulutuksen, operatiivisen harjoituksen tai asevoimien sotilaallista puuttumista sisältävien operaatioiden yhteydessä, olipa kyse sitten jatkuvista tai tilapäisistä, jäsenvaltion rajojen sisällä tai niiden ulkopuolella toteutettavista operaatioista. Direktiiviä 2003/88 ei myöskään sovelleta sotilaallisiin toimiin, kun kyseinen toiminta on niin erikoislaatuista, ettei siihen voida

² Kyseisen määräyksen mukaan unioni kunnioittaa keskeisiä valtion tehtäviä, erityisesti niitä, joiden tavoitteena on valtion alueellisen koskemattomuuden turvaaminen, yleisen järjestyksen ylläpitäminen sekä kansallisen turvallisuuden takaaminen.

³ Toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä 12.6.1989 annettu neuvoston direktiivi 89/391/ETY (EYVL 1989, L 183, s. 1).

⁴ Direktiivin 89/391 2 artiklan 1 kohta.

⁵ Direktiivin 89/391 2 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta.

soveltaa henkilöstön vuorottelujärjestelmää, jolla voitaisiin varmistaa kyseisen direktiivin vaatimusten noudattaminen. Näin on myös silloin, kun on ilmeistä, että kyseistä toimintaa harjoitetaan sellaisten poikkeuksellisten tapahtumien yhteydessä, joiden vakavuus ja laajuus edellyttävät sitä, että toteutetaan väestön elämän ja terveyden ja yhteiskunnan turvallisuuden turvaamisen kannalta välttämättömiä toimenpiteitä, joiden asianmukainen toteuttaminen vaarantuisi, jos kaikkia mainitussa direktiivissä säädetyjä sääntöjä olisi noudatettava, tai kun kyseistä direktiiviä, jossa veloitetaan asianomaiset viranomaiset ottamaan käyttöön vuorottelujärjestelmä tai työajan käytön suunnittelujärjestelmä, voitaisiin soveltaa tällaiseen toimintaan vain varsinaisten sotilasoperaatioiden moitteettoman suorittamisen kustannuksella. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on ratkaistava, onko B.K:n suorittamassa päivystystoiminnassa kyse jostakin edellä mainitusta tilanteesta. Jos näin ei ole, kyseisen toiminnan on katsottava kuuluvan direktiivin 2003/88 soveltamisalaan.

Toiseksi unionin tuomioistuin toteaa, että mikäli direktiiviä 2003/88 sovelletaan nyt käsiteltävässä asiassa, sotilalle määrättyä päivystysjaksoa, joka edellyttää hänen jatkuvaa läsnäoloaan työpaikallaan, on pidettävä työaikana, jos tämä työpaikka on työntekijän kodista erillinen. Tapa, jolla työntekijöille maksetaan palkkaa heidän suorittamiltaan päivystysjaksoilta, kuuluu kuitenkin kansallisen oikeuden eikä direktiivin 2003/88 soveltamisalaan, joten kyseinen direktiivi ei ole esteenä sille, että päivystysjaksolta, jonka aikana sotilas on velvollinen pysyttelemään kasarmilla, johon hänet on sijoitettu, mutta jonka aikana hän ei tee siellä tosiasiallista työtä, maksetaan palkkaa eri tavalla kuin päivystysjaksolta, jonka aikana hän tosiasiallisesti suorittaa työtehtäviä.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127